

Introductie

Organisaties voor vrouwenopvang bieden overal in Nederland opvang en hulp aan vrouwen - en hun eventuele kinderen - die slachtoffer zijn van huiselijk geweld, eengerelateerd geweld, loverboys/jeugdprostitutie of mensenhandel. Vooral de term Blijf-van-mijn-lijfhuis, een van de ontstaans- of verschijningsvormen van de vrouwenopvang, is breed bekend.

De vrouwen kunnen tijdelijk in een vrouwenopvanginstelling verblijven, evenals hun eventuele kinderen. Ze kunnen gebruik maken van basisvoorzieningen als crisisopvang, een individueel hulpverleningstraject, hulpverlening aan de kinderen en nazorg.

De accommodaties bieden een eigen slaapkamer en soms een eigen unit met voorzieningen. Voor de kinderen zijn aparte hulpverleningstrajecten en gespecialiseerde medewerkers aanwezig. Een enkele instelling voor vrouwenopvang heeft een jeugdzorgerkenning, andere werken nauw samen met aanbieders van jeugdzorg en zetten middelen in vanuit hun toekenning voor het leveren van AWBZ-begeleiding en/of behandeling.

Vrouwenopvanginstellingen hebben naast het basispakket aan opvang en (ambulante) hulpverlening ook verschillende specialismen ontwikkeld, waaronder opvang en hulpverlening voor tienermoeders, behandelgroepen voor getraumatiseerde slachtoffers, 'safehouses' op geheime locaties, opvang en hulpverlening voor slachtoffers van eengerelateerd geweld en opvang voor mannelijke slachtoffers. Verder bieden de instellingen een breed pakket aan voorzieningen in de aanpak van huiselijk geweld. Dit pakket verschilt per instelling, afhankelijk van de afspraken met gemeenten en regionale samenwerkingspartners.

De Federatie Opvang, de brancheorganisatie voor maatschappelijke opvang, begeleid wonen en vrouwenopvang, vertegenwoordigt de vrouwenopvanginstellingen op landelijk niveau.

Factsheet De vrouwenopvang

Centrale werkprincipes

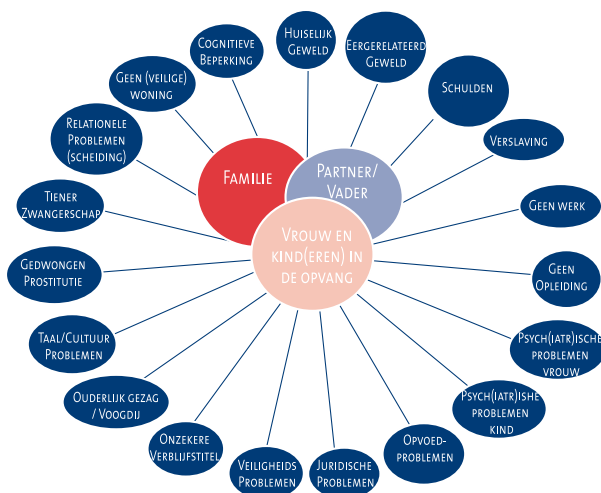
De vrouwenopvang werkt met drie centrale principes: de cliënt centraal, de multidisciplinaire aanpak en de keten-aanpak.

Cliënt centraal

In de vrouwenopvang staat de cliënt centraal, of beter gezegd het cliëntsysteem. De opvang biedt vrouwen en hun kinderen een beschermde omgeving waarin ze tot rust kunnen komen en kunnen werken aan hun weerbaarheid, zodat ze een stabiele toekomst kunnen opbouwen. De (ex-)partner en/of vader van de kinderen verblijft niet in de opvang, maar speelt wel een belangrijke rol in het cliëntsysteem. Ook familieleden kunnen daarin een rol spelen, bijvoorbeeld in situaties van eengerelateerd geweld. Juist gezien de ontwikkelingen in de aard van huiselijk en eengerelateerd geweld is de hulpverlening in toenemende mate systeemgericht.

Multidisciplinair

Meestal spelen er meerdere problemen bij de cliënten in de opvang. Vrijwel allemaal hebben ze te maken gehad met een vorm van huiselijk of eengerelateerd geweld en met bedreiging door de (ex-)partner of familie. Meer dan 80 procent van de cliënten heeft een posttraumatische stressstoornis, velen hebben schulden, en kinderen hebben eveneens vaak geleden onder de situatie. Het onderstaande schema biedt een overzicht van de probleemgebieden die aan de orde kunnen zijn bij cliënten in de vrouwenopvang.

Gezien de veelheid aan probleemgebieden werkt de vrouwenopvang multidisciplinair.

De crisissituatie is hét moment waarop oude patronen doorbroken kunnen worden. In de opvang heeft de cliënt de gelegenheid om vanuit een beschermde positie haar situatie te overzien. Bij de uitvoering van een plan – naar een leven zonder geweld – kunnen geleidelijk meer hulpverleners (van andere instellingen) betrokken worden. De cliënt bepaalt het tempo en de hoeveelheid aan hulp, passend bij haar situatie en bij haar ontwikkeling.

Ketenaanpak

De samenwerking tussen partijen die zijn betrokken bij de aanpak van huiselijk en eengerelateerd geweld (politie, Openbaar Ministerie, reclassering, kinderbescherming, vrouwenopvang en andere hulpverleningsinstanties) is de afgelopen jaren versterkt. Daarmee is het mogelijk geworden om de aanpak over de gehele keten van betrokkenen op elkaar af te stemmen. De Federatie Opvang en de vrouwenopvanginstellingen zijn belangrijke partners in deze samenwerking op landelijk, regionaal en lokaal niveau.

Breed aanbod

De meeste instellingen voor vrouwenopvang hebben zich ontwikkeld tot centra voor aanpak van huiselijk geweld, die een breed scala aan diensten aanbieden. Inzet is om zo vroeg mogelijk oplossingen te vinden in geweldssituaties of in situaties die tot geweld kunnen leiden.

Preventie

De vrouwenopvang geeft voorlichting en informatie, biedt trainingen aan en organiseert of participeert in publiekscampagnes.

Vroeghulp

Vroeghulp wordt voornamelijk geboden door de Advies- en Steunpunten Huiselijk Geweld (ASHG's), door interventieteams of door ambulante medewerkers. Een groot deel van de ASHG's maakt organisatorisch deel uit van een instelling voor vrouwenopvang. Alle ASHG's geven advies en verwijzen door naar andere organisaties, sommigen verlenen zelf hulp en/ of vervullen een rol als coördinator of casemanager in de ketenaanpak. Professionals van andere organisaties kunnen bij het ASHG terecht voor consultatie.

Ambulante hulpverlening

Indien het slachtoffer in een vroegtijdig stadium hulp krijgt, kunnen de problemen vaak opgelost worden met ambulante hulpverlening. Op die manier kan voorkomen worden dat het geweld verder escaleert. Als hulp aan huis op een veilige manier mogelijk is, verdient dat de voorkeur, zeker als er kinderen bij betrokken zijn.

Opvang

In situaties waarin de veiligheid ernstig in het geding is, waarin andere hulpverlening (nog) geen soelaas biedt of waarin problemen te veel zijn opgestapeld om in de thuis-situatie te kunnen worden opgelost, blijft er behoefte aan opvang. Dit blijft dan ook een van de kerntaken van vrouwenopvangvoorzieningen.

Nazorg

Na een periode van opvang keert de cliënt terug naar huis of gaat zelfstandig wonen. Voor de meeste vrouwen is in deze fase ook een vorm van intensieve thuisbegeleiding noodzakelijk om te voorkomen dat zich opnieuw geweld voordoet. De vrouwenopvang biedt deze ambulante vorm van hulpverlening zelf of draagt de cliënt over aan een andere hulpverlenende instantie.